

Zlevnit, či nezlevnit? Tot' otázka!

S trochou nadsázky by se dalo říci, že pro Microsoft začíná nové století až letos. Uplynulý rok totiž přinesl řadu událostí, které v konečném důsledku mohou pozici tohoto softwarového gigantu vážně ohrozit, jakkoli se dnes zdá na první pohled neotřesitelná.

V uplynulých letech proti Microsoftu bojovaly konkurenční firmy především soudní cestou. Ta však k úspěchům nevedla, ani když se k protiredmondské frontě přidala vláda Spojených států. Dnes už můžeme říci, že Microsoft tyto soudní útoky ustál, a větší šance nelze přikládat ani prosincové žalobě firmy Real Networks, která Microsoft viní z obvyklých nekalých praktik (nátlak na výrobce počítačů, aby propagovali jeho produkty na úkor produktů konkurenčních, popř. neúplné dokumentování aplikačních rozhraní). Je sice docela dobře možné, že firma Real Networks vysoudí požadovanou miliardu dolarů, ale ta jí v nejlepším případě umožní přežít o nějaký ten rok déle, zatímco Microsoft příliš nepoškodí. Podobnou casu koneckonců před časem bez valného výsledku vedla dnes už neexistující společnost Netscape. Microsoft by měl svou pozornost obrátit jiným směrem. Už od časů Pána prstenů ohrožovaly západní společnost útoky z Východu, a nejinak je tomu i tentokrát. Pomineme-li trochu bizarní aktivity východoasijských států, které odmítají Windows a pokoušejí se vyvinout vlastní linuxový systém, zaznamenal Microsoft na asijském kontinentě ve druhém pololetí loňského roku dvě významné porážky.

Zrádná "siamská sleva" Tou mediálně známější je prosincové rozhodnutí izraelského ministerstva financí, které od Nového roku pozastavilo nákup softwarových produktů Microsoftu pro potřeby tamní státní správy. Oficiálním zdůvodněním je neochota Microsoftu prodávat jednotlivé součásti balíku Office samostatně, ale vzhledem k tomu, že jde o rozhodnutí ministerstva financí, které se v letošním roce potýká s 25procentními rozpočtovými škrti, musíme za celou věc hledat peníze. Už od října si vrabci na střeších cvrlikali, že izraelské ministerstvo využívá doběhu existující licenční smlouvy (skončila k 31. prosinci) a snaží se na Microsoftu vyjednat významné slevy. A s tím souvisí druhá významná redmondská prohra z roku 2003. Thajské království totiž v rámci rozvoje počítačové gramotnosti vyhlásilo ambiciózní program, v jehož rámci vláda dotovala milion nových osobních počítačů pro začínající uživatele. Microsoft o tuto zakázku mimořádně stál, a proto vládě Thajského království nabídl skutečně mimořádnou slevu - balík Windows/Office v thajském provedení ocenil na 37 dolarů (normální katalogová cena činí něco okolo 600 USD). Ani to nepomohlo Thajsko se rozhodlo pro kombinaci Linux/ OpenOffice. Ještě větší ranou pro Microsoft je fakt, že Thajci si tuto levnou kombinaci (250 USD včetně veškerého hardwaru a softwaru) oblíbili natolik, že podle společnosti Gartner zůstane freesoftware platformě věrno více než 70 % oslovených uživatelů, což při marketingové síle Redmondu není vůbec špatné číslo. Pravda, těch pár ztracených milionů nemusí Microsoft zas tolik mrzet. Mimořádná sleva byla částečně zaměřena proti prodeji pirátských cédéček, která se na thajských ulicích prodávají za pár dolarů. Horší už je skutečnost, že na veřejnost prosákla tato dumpingová 37dolarová cena. A výše zmíněná izraelská vláda se domáhala právě "siamské slevy", kterou nakonec nedostala. Podle informací internetového bulletinu The Register skončila nabídka Microsoftu na 186 dolarech, zatímco izraelská vláda odmítla platit větší než thajskou cenu. Takže Microsoft má teď cestu do izraelských vládních a veřejných institucí uzavřenou (snad s nějakými výjimkami, kde je finančně zainteresována americká vláda, např. ve zbrojních programech).

Nelehká úloha prodejců Jestliže thajská porážka spočívala ve zveřejnění dumpingové ceny, izraelská porážka tuto informaci přenesla do evropského prostoru. Prodejci nabízející redmondské programy to teď skutečně nebudou mít lehké. Zatímco doposud mohli argumentovat tím, že tzv. bezplatný software nezahrnuje skryté náklady (instalace, zaškolení uživatelů, správa) a že celkové náklady na provoz jsou v případě technologií Microsoftu nižší (ačkoliv tyto argumenty pocházejí v drtivé většině z případových studií sponzorovaných Microsoftem), teď budou muset čelit požadavkům na radikální slevu. Mezi námi - kdybych měl nakupovat licence, asi bych taky chtěl "siamskou slevu". Copak jsem horší než Thajci? Kdybych byl prodejce, měl bych ještě jednu možnost - ukončit licitaci a říci: "Berte, nebo nechte být." Ani to už však není tak lehké. Dnes totiž existuje poměrně solidní alternativní nabídka kancelářských aplikací na platformě free softwaru. Pravda, konkurenční programy mohou být o něco horší a uživatelé jsou často na produkty Microsoftu zvyklí, ale nedávné epidemie počítačových virů a červů přinesly další argumenty pro změnu platformy. Dá se říci, že v oblasti kancelářského softwaru vzniká poprvé po deseti letech (vzpomínáte si na WordPerfect či Lotus?) opět funkční konkurenční prostředí, zvláště když zákazníci mají stále častěji tendenci zdůrazňovat cenu na úkor funkčnosti. Uvidíme tedy, co nám následující měsíce přinesou. Jestliže Microsoft v letošním roce nepřinese "očekávané skvělé" výsledky,

nejspíš tím vyvolá značné zklamání investorů spojené s poklesem cen akcií. To by pak mohlo vést ke zhoršení celkového image neotřesitelného softwarového gigantu a k dalšímu odklonu směrem ke konkurenčním produktům.

Karel Stachovec

V HLAVNÍCH ROLÍCH ÚČETNÍ

V průběhu prosince 2003 pokračovaly akcie počítačových (i jiných) firem v trendu nastoupeném už před mnoha měsíci. Růst sice nebyl příliš strmý, ale přesto došlo koncem roku k symbolické události - hodnota technologického indexu NASDAQ se přehoupla přes magickou hranici 2000 bodů, které naposledy dosáhla v polovině ledna 2002. Pozitivní nálada ve vedení předních počítačových firem se tak přenesla i do nového roku. Nejúspěšnějším prosincovým titulem se jednoznačně staly akcie společnosti Red Hat, které si po oznámení hospodářských výsledků společnosti během jednoho dne polepsily o 22,5 procenta. Hlavním důvodem k optimismu byl jednak narůstající počet zákazníků (viz zmínka v sekci věnované hospodářským výsledkům), jednak utěšeně rostoucí hotovostní zásoba - během jediného roku zbohatla společnost o více než 280 milionů USD. U dalších firem z modré části tabulky tak razantní nárůst pozorovat nemůžeme, pár zajímavých informací se ale přesto najde. Společnost SGI je na vzestupu už od konce listopadu, kdy se jí podařila úspěšná emise nových dluhopisů a zpětné odkoupení starších dluhopisů s rokem splatnosti 2004. Transakce, definitivně uzavřená v polovině prosince, posouvá splatnost podstatné části dluhů SGI až do roku 2009, což jí dává dost času na to, aby se dala dohromady. Podobné příčiny stojí za nárůstem kurzů Xeroxu - přední makléřské firmy (mj. Merrill Lynch a Moody's) zvýšily rating cenných papírů společnosti a ohodnotily její střednědobou perspektivu termínem "stabilní". Na podražení akcií CA měl zřejmě vliv odprodej jejího 90% podílu ve firmě ACCPAC International, která se zabývá účetním softwarem. Novým majitelem firmy ACCPAC se stává britská společnost Sage a do pokladny CA tak přiteče zhruba 88 milionů USD.

V červené polovině máme také jednoho vyčnívajícího zástupce a také zde hrají roli nepříznivé finanční výsledky. V případě firmy PalmOne se k nim přidává ještě neuspokojivý vývoj do nadcházejících dvou kvartálů a nejistota ohledně publikovaných čísel. V případě společnosti AMD je situace velmi zajímavá - vypadá to, že firma poprvé po delší době vykáže čistý zisk (to uvidíme až za měsíc), ale v tomto případě finanční domy s největší pravděpodobností uplatní své opce, což hodnotu akcií o něco sníží. Analytici kalkulují s tím, že opce budou uplatněny při výši zisku pěti centů na akcii, a to povede k nucené emisi dalších 50 milionů akcií. AMD se tak sice s největší pravděpodobností vrátí po více než dvou letech opět do černých čísel, ale paradoxně to bude spíš bolet. O společnostech Macromedia a Citrix jsme se toho v prosinci příliš mnoho nedočetli, takže nabídneme komentář alespoň k poslednímu zástupci červené pětičky, tj. ke společnosti Unisys. Také v tomto případě byl pokles ceny akcií zřejmě způsoben zvláštními účetními pravidly. Společnost v polovině prosince oznámila, že v roce 2004 očekává mimořádné zvýšení výdajů svého zaměstnaneckého penzijního fondu. Toto zvýšení zřejmě srazí hrubý zisk společnosti minimálně o 85 milionů USD.

Vzestupy...				
Firma	Kurz akcií		Změna	
	1. 12.	2. 1.	Absolutní	Relativní
Red Hat	13,27	18,37	5,10	38,46 %
SGI	1,18	1,37	0,19	16,10 %
CA	23,75	27,09	3,34	14,06 %
Xerox	12,19	13,59	1,40	11,48 %
Net. Ass.	13,46	14,96	1,50	11,14 %

... a pády				
Firma	Kurz akcií		Změna	
	1. 12.	2. 1.	Absolutní	Relativní
Unisys	16,70	14,81	-1,89	-11,32 %
Citrix	24,19	20,86	-3,33	-13,77 %
Macromedia	21,40	17,98	-3,42	-15,98 %
AMD	18,07	14,86	-3,21	-17,76 %
PalmOne	15,03	11,99	-3,04	-20,23 %

JAK ÚTOČIT NA KONKURENCI A POPLÉST INVESTORY

Nejvýznamnější ze společností, které v průběhu prosince publikovaly své hospodářské výsledky, je bezesporu Oracle. Mnohem zajímavější jsou však čísla menších firem; příkladem mohou být třeba ATI, Red Hat, 3Com nebo PalmOne (tak se teď jmenuje výrobce osobních organizérů, vzniklý spojením bývalých společností Palm a Handspring). Publicita ohledně společnosti Oracle se v posledních měsících točila spíše okolo navrhované akvizice firmy PeopleSoft a s tím souvisejícího soudního sporu. Firma PeopleSoft se totiž domnívá, že návrh Oraclu na odkoupení (za cenu 7,3 mld. USD) má jediný význam, totiž odlákat jí zákazníky. Některé poznámky výkonného ředitele Larryho Ellisona, pronesené na analytické konferenci při příležitosti ohlášení hospodářských výsledků, by tomu nasvědčovaly. Aplikační segment s meziroční mírou růstu 27 % přesto není hlavním trumfem Oraclu. Tím je outsourcing, který nyní vykazuje největší dynamiku (82 %). Celkové výhledy společnosti jsou neoptimističtější za několik posledních let. Analytici soudí, že slušná růstová dynamika vydrží společnosti Oracle ještě nejméně dalšího půl roku. Absolutně nejvyšší nárůst čistého zisku vykázala společnost Red Hat, ale to vzhledem k mizerným výsledkům z roku 2002 nebylo takovým překvapením. Mnohem důležitější je v případě firmy Red Hat publikovaná struktura příjmů a klientské základny. Je evidentní, že sázka na podnikové linuxové servery se vyplácí: ke konci roku hlásila firma 33 tisíc placených instalací systému Enterprise Linux a netajila se cílem zvýšit tento počet do konce února (kdy uzavírá svůj fiskální rok) na plných 40 tisíc. Čistý zisk by se měl v tomto závěrečném kvartálu zvýšit o další čtvrtinu. Největší důvod k radosti mohou mít hardwarové firmy, resp. v našem případě producenti polovodičových komponent. Všichni bez výjimky mohou považovat rok 2003 za velmi úspěšný. Je sice pravda, že firma National Semiconductor dnes nemá se světem ICT příliš mnoho společného (jejím hlavním artiklem jsou analogové čipy používané za oceánem při výrobě mobilních telefonů), ale příklad firmy Micron naznačuje, že se křemíkovým firmám zřejmě už podařilo vyřešit problémy s nadbytečnou kapacitou svých výrobních závodů. Také softwarové firmy si většinou vedly velmi dobře. My zmíníme ještě alespoň společnost Adobe, jejíž výsledky byly lepší, než se čekalo. Hlavním motorem růstu se v jejím případě stávají produkty z kategorie ePaper, tj. především Acrobat. A na závěr zbývá komentář k největším průšvihům. Společnost 3Com pokračuje ve své permanentní restrukturalizaci, která se projevila mj. razantním zvýšením čisté ztráty. Přesto se však našly i optimistické hlasy, které poukazyvaly na skutečnost, že podzimní odhady počítaly s ještě větším poklesem obrátu. Uvidíme, jak se bude situace firmy vyvíjet, ale její hlavní konkurenční cíl (společnost Cisco) se nachází v podstatně lepší kondici. Svou premiéru si pak v přehledech výročních zpráv odbyla společnost PalmOne, která vznikla z firmy Palm odštěpením softwarové divize a pohlcením konkurenčního Handspringu. Meziroční srovnání je v tomto případě tudíž značně irelevantní a je překvapivé, že ho vedení společnosti uvádí.

Firma	Období	Obrat mil. USD	Změna oproti loňsku	Čistý zisk mil. USD	Změna oproti loňsku
Hardware					
ATI	Q1/04	470	+40 %	47	+546 %
Micron	Q1/04	1107	+62 %	1,1	N/A
NSM	Q2/04	474	+12 %	66	+961 %
Software					
Adobe	Q4/03	359	+22 %	3,8	N/A
Lawson	Q2/04	84	-4 %	-1,3	-63 %
Oracle	Q2/04	2498	+8 %	617	+15 %
Progress	Q4/03	82	+14 %	8,8	+28 %
Red Hat	Q3/04	33	+36 %	4,1	+1832 %
Verity	Q2/04	29	+26 %	3,6	+54 %
Ostatní					
3Com	Q2/04	182	-33 %	-139	+103 %
PalmOne	Q2/04	271	+5 %	-4,1	N/A

Vysvětlivky

Q = čtvrtletí příslušného fiskálního roku

N/A = v předchozím roce firma nevykázala zisk, resp. ztrátu